

Kasvatuskumppanuus päivähoidossa työntekijän näkökulmasta

Hanna-Mari Lankila

Sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyö

Lapsi- ja nuorisotyö

Sosionomi (AMK)

KEMI 2012

”Kasvatuskumppanuuden tavoitteena

on, että lapsi toimijana ja oman

elämänsä kokijana tulee

kokonaisvaltaisesti nähdä, ymmärretä,

ymmärretä ja kannatella. ”

(Kaskela 2007, 17)

Tekijä: Lankila Hanna-Mari

Opinnäytetyön nimi: Kasvatuskumppanuus päivähoidossa työntekijän näkökulmasta

Sivuja (+liitteitä): 40+5

Opinnäytetyön kuvaus: Kasvatuskumppanuus luo pohjan lapsen tärkeiden aikuisten yhteiselle, mutta jaetulle kasvatustehtävälle. Kasvatuskumppanuus on varhaiskasvatuksen ammattilaisten sekä vanhempien välinen vastavuoroinen vuorovaikutussuhde, jossa yhdistyvät lasta koskevat tiedot ja kokemukset. Työntekijöiden ammatillisuus sekä lasten vanhempien tuntemus lapsesta synnyttävät kumppanuussuhteen, jonka tavoitteena on lapsen hoidon, kasvatuksen, opettamisen sekä molempien osapuolten ymmärrystä hyödyntämä työtap. Kasvatuskumppanuudessa lapselle tärkeät aikuiset kehittävät kykyään kuulla lasta.

Teoreettinen ja käsitteellinen esittely: Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää, mitä kasvatuskumppanuus on ja mitä sillä tarkoitetaan. Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksen puolella työskentelevien työntekijöiden näkökulmasta on pääkohtana tutkimuksessani. Se, miten työntekijä kokee kasvatuskumppanuuden toteutuvan lasten vanhempien kanssa päivähoidossa ja mitä hyviä ja huonoja kokemuksia työntekijällä on tästä työmuodosta. Näihin kysymyksiin olen opinnäytetyössäni hakenut vastauksia niin teoria pohjan kautta kuin myös työntekijöille tekemälläni kyselylomakkeella.

Metodologinen esittely: Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Tein kirjalliset kyselylomakkeet päiväkodeissa työskenteleville henkilöille, jotka toimitin työntekijöille sähköpostin välityksellä. Haastattelin myös muutamaa työntekijää henkilökohtaisesti avoimen keskustelun kautta, jossa kasvatuskumppanuus työntekijän omassa työssään oli pääaiheena. Näin sain henkilökohtaisempaa tietoa siitä, kuinka päiväkodissa työskentelevä kokee kasvatuskumppanuuden.

Keskeiset tutkimustulokset ja johtopäätökset: Opinnäytetyöstäni ja tekemistäni kyselyistä käy ilmi, että kasvatuskumppanuus on tärkeä osa varhaiskasvatusta ja kuuluu suurena osana lapsen elämään. Päivähoidon henkilökunnan merkitystä kasvatuskumppanuudessa ei voi korostaa liikaa, sillä ammattitaitoisen työntekijän tietämys ja kokemukset kasvatuskumppanuudesta edes auttavat yhteistyötä vanhempien kanssa. Kasvatuskumppanuus on käsitteenä vasta melko uusi, mutta enemmän ihmisten tietouteen tuleva termi, jota varhaiskasvatuksessa tullaan tulevaisuudessa varmasti käyttämään enemmän ja sen merkitys korostuu.

Asiasanat: Päivähoito, varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus

Author: Lankila Hanna-Mari

Title: Education Partnership in day care from the perspective of the employee

Pages (+appendixes): 40+5

Thesis description: Partnership for promoting the well-being of children provides the basis for the shared task of upbringing for the adults in a child's life. This partnership is mutual interaction between early childhood education professionals and parents, which combines the information and experiences concerning the child. The professionalism of the employees and the knowledge of the child's parents create a mutual understanding between them, which aims to benefit the child's care, education and upbringing. The adults who are important for the child develop their capability to listen to the child in partnership for promoting the well-being of the child.

Theoretical summary: My thesis aims to study and explain what is educational partnership, and how it is understood. Educational partnership from the point of view of professionals who are work in early childhood education, is the center of my research. To be more exact the early childhood professionals good and bad experiences of educational partnership with the parents in day care. I have tried to find the answers to these questions in my thesis by reviewing theory material and also by a questionnaire answers from employees in this field.

Methodological summary: My thesis is a qualitative study. I made questionnaire forms for the persons working in day care centers, which I distributed via email. I also interviewed personally some of the employees personally who specialize in educational partnership, in order to get more open and broad picture of the matter. By doing so I received more personal feedback on how daycare workers experience the partnership with the parents.

Main results and conclusions: My thesis clearly shows that partnership promoting the well-being of the child is a big part of early childhood education. The importance of daycare staff cannot be stressed enough in educational partnership, for the knowledge and experience of professional educators helps greatly the collaboration with parents. Though as a concept promoting partnership is quite new, it is used more and more in early childhood upbringing, where its significance has been noticed and emphasized greatly.

Key words: Daycare, early childhood education, early raising company ship

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1. JOHDANTO	6
2. OPINNÄYTETYÖN METODOLOGIA	9
2.1 Tutkimuksen tarkoitus, tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	9
2.2 Tutkimuksen aineiston keruumenetelmät	11
2.3 Aineiston käsittely ja tutkimus tulosten käsitteleminen	12
3. KASVATUSKUMPPANUUS	15
3.1 Kasvatuskumppanuuden periaatteet	18
3.2 Kasvatuskumppanuus prosessina	24
3.3 Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa	27
4. OPINNÄYTETYÖN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	30
4.1 Opinnäytetyön tulokset	30
4.2 Johtopäätökset	33
5. POHDINTA	36
LÄHTEET	38
LIITTEET	41
Liite 1. Kyselylomakkeen saatekirje	41
Liite 2. Kysely kasvatuskumppanuudesta	42

1. JOHDANTO

Kasvatuskumppanuus on kasvava puheenaihe varhaiskasvatuksen saralla. Perheiden sekä päiväkotien henkilökunnan välisen yhteistyön merkitys on viime vuosina korostunut, sillä lasten vanhemmat kokevat tarvitsevänsä kasvatuksellista tukea ja apua nyky yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatuksen parissa työskentelevien ammattilaisten rooli lapsen kasvun ja kehityksen edistämiseksi sekä koko perheen tukeminen eri tilanteissa kuuluvat oleellisesti päivähoitolakiin kuin myös kasvatuskumppanuuteen. Kasvatuskumppanuudessa lapsen omat vanhemmat sekä hoitohenkilökunta muodostavat sellaisen yhteistyömuodon, jossa molemmat osapuolet toimivat lapsen parhaaksi.

Kasvatuskumppanuudesta kiinnostuin jo ammattikorkeakoulun opinnoissa sekä koulun puolesta toteutetuissa työharjoitteluissa. Lisäksi oma kiinnostukseni tehdä opinnäytetyö kasvatuskumppanuudesta johtaa juurensa myös siitä syystä, että olen koulun ohella tehnyt lastentarhanopettajan sijaisuuksia, jolloin omalla kohdallani olen pohtinut paljon kyseistä työmuotoa. Myös julkisessa mediassa kasvatuskumppanuus on ollut usein esillä, joka on lisännyt omaa kiinnostustani aihetta kohtaan ja antanut varmistuksen opinnäytetyöni aiheelle.

Opinnäytetyöni käsittelee siis varhaiskasvatusta ja erityisesti päivähoidon kasvatuskumppanuutta. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tutkia päivähoidon ammattilaisten ja lasten vanhempien välistä vuorovaikutusta ja nimenomaan heidän keskinäistä kasvatuskumppanuutta työntekijän näkökulmasta. Opinnäytetyöni kohteena oli erityisesti selvittää, mikä kasvatuskumppanuudessa oli työntekijän kokemusten mukaan positiivista ja että mitä hyötyä siitä oli heidän työkentällään. Työntekijöiden tyytyväisyys vanhempien yhteistyöstä kuuluu myös oleellisena osana opinnäytetyöni tutkimusongelmiin. Lisäksi kasvatuskumppanuuden ongelmakohdat sekä mahdolliset kehittämisalueet tai odotukset yhteistyöstä vanhempien kanssa kuuluvat opinnäytetyöni sisältöön. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli kertoa konkreettisesti kasvatuskumppanuuden teoriasta ja siitä, kuinka kasvatuskumppanuuden koetaan toteutuvan työntekijän näkökulmasta päivähoidossa.

Opinnäytetyöni aineisto kerättiin suurimmaksi osaksi kevään ja kesän 2012 aikana. Aineistonkeruumenetelmänä käytin tekemääni kyselylomaketta päiväkodin työntekijöille,

jonka jaoin heille sähköpostin välityksellä. Valitsin tähän kyselyyn yhteensä 15 eri päiväkodin ammattilaista, joiden ammatit ja työkokemus erosivat toisistaan. Kyselylomakkeeseen vastasi lopulta yhteensä 11 henkilöä. Lisäksi haastattelin kahta eri sosiaalialan ammattilaista henkilökohtaisesti, jotta sain yksityiskohtaisempaa sekä tarkempaa tietoa opinnäytetyötäni varten. Yksilöhaastatteluiden pohjana käytin tekemääni kyselylomaketta, joka tuki avointa keskustelua hyvin ja haastattelut etenivät johdonmukaisesti. Kyselylomakkeet ja vastaukset analysoin teemoittelun avulla.

Keräsin teoria-aineistoa eri kirjalähteistä, joita sain pääasiassa Oulun Kaupungin kirjastoista. Käytin myös Internetistä luettavissa olevia teoksia ja artikkeleita hyödykseni. Myös julkinen media ja siellä olleet kasvatuskumppanuutta käsittelevät uutisoinnit sekä artikkelit kuuluivat osana tietolähteenä opinnäytetyöni teossa. Työelämässä ja koulussa opitut asiat ja tiedot kasvatuskumppanuudesta ovat myös tukeneet opinnäytetyöni tekoa.

Opinnäytetyöni tutkimustuloksena voin kertoa, että kasvatuskumppanuus työntekijöiden näkökulmasta on erittäin tärkeä ja oleellinen työmuoto. Varhaiskasvatuksen parissa työskentelevät henkilöt, jotka tekivät laatimani kyselylomakkeen olivat kaikki tyytyväisiä tämän hetkiseen kasvatuskumppanuuteen omilla työpaikoillaan. Kasvatuskumppanuuden edistämiseksi tai sen parantamiseksi, työntekijät kertoivat, että lasten vanhemmat voisivat olla avoimempia ja luottavaisempia työntekijöitä kohtaan. Nykypäivän kiirellisen elämäntavan ja ajanpuutteen nähtiin myös vaikuttavan negatiivisesti kasvatuskumppanuuden toteutumiseen, johon tarvitaan muutosta. Kasvatuskumppanuuden yksi merkittävimmistä hyvistä puolista, joka korostui oli työntekijöiden näkemyksen mukaan lapsen yhteisen hyvän eteen työskenteleminen. Lapsen keskiössä oleminen korostui useasti vastauksissa ja kasvatuskumppanuuden välttämättömyys koettiin tärkeinä asioina. Tutkimuskysymykset sekä tutkimustulokset vielä ovat yksityiskohtaisemmin luettavissa omista kappaleistaan opinnäytetyössäni.

Toivon, että opinnäytetyöstäni olisi jonkinlaista hyötyä kasvatuskumppanuudesta kiinnostuneille henkilöille. Aineistoa kerätessäni hyödynsin myös omaa työkokemustani sekä koulussa oppimaani tietoa muiden aineistonkeruu menetelmien lisäksi. Opinnäytetyössäni on siis tästä syystä joitakin kappaleita ja kohtia, joissa ei ole lähdeviitteitä. Opinnäytetyön aiheen valitessani, toivoin oppivani itse myös paljon uusia asioita kasva-

tuskumppanuudesta, joita voisin käyttää omalla urallani sosiaaalialalla sitten myöhemmin hyödykseni.

Avainsanoina opinnäytetyössäni ovat päivähoito, varhaiskasvatus ja kasvatuskumppanuus.

2. OPINNÄYTETYÖN METODOLOGIA

2.1 Opinnäytetyön tarkoitus, tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tuoda lukijoille tietoa kasvatuskumppanuudesta käsitteenä. Erityisesti opinnäytetyöni tavoitteena on tuoda esille tutkimuskysymysteni kautta esille varhaiskasvatuksen puolella työskentelevien ammatti henkilöiden näkökulmia kasvatuskumppanuuteen liittyen. Opinnäytetyöni tutkimustehtävä on lyhyesti sanottuna esitellä kasvatuskumppanuutta lasten päivähoidossa työskentelevän henkilön näkökulmasta. Selvitän opinnäytetyössäni kasvatuskumppanuutta työntekijöiden näkökulmasta. Työntekijöiden näkökulmia ja ajatuksia olen kerännyt opinnäytetyötäni varten omien havaintojeni pohjalta, mutta tarkat ja totuudenmukaiset vastaukset erilaisiin kasvatuskumppanuuteen liittyviin kysymyksiin sain kyselylomakkeen avulla. Lisäksi tein kaksi erillistä henkilöhaastattelua aiheeseen liittyen, jolloin sain opinnäytetyötäni varten lisää henkilökohtaisempaa tietoa ja työntekijöiden kokemuksia sekä näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta. Pyrin opinnäytetyössäni käsittelemään aiheeni paljon teoria pohjan kautta ja toivon, että opinnäytetyöni avaisi lukijoilleen kasvatuskumppanuutta työmuotona ja etenkin työntekijän kokemana, joka on ollut opinnäytetyöni tarkoituksena alusta alkaen.

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen tutkimus eli toisin sanoen laadullinen tutkimus, jolle on tyypillistä käyttää hyötynään tutkimuksessa haastatteluita, joita minun opinnäytetyössäni olen myös hyödyntänyt. Laadullinen tutkimus on tieteellinen menetelmäsuuntaus, jossa pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia sekä merkityksiä kokonaisvaltaisesti. (Laadullinen tutkimus 2012). Tämän lisäksi haastattelun perusmuoto on yleensä avoin kysymys tai jokin valittu teema, kuten minun opinnäytetyössäni kasvatuskumppanuus. Laadullisessa tutkimuksessa ja tutkimustuloksissa ei käytetä pisteitä tai taulukoita, vaan tulkinta tutkimuksessa jakautuu koko tutkimusprosessin ajalle. Omassa opinnäytetyössäni käyttämä laadullinen tutkimusmenetelmä painottaa myös sitä, ettei tutkija sekoita omia uskomuksiaan, arvojaan tai asenteitaan itse tutkimuskohteeseen. Tutkijan tulee toisin sanoen ymmärtää ja sisäistää haastateltavan henkilön omat näkökulmat ja ilmaisut. Haastatteluissa vuorovaikutus haastateltavan eli kohteen kanssa on tärkeää. Teoria muotoutuu laadullisessa tutkimuksessa kolmesta eri asiasta, joita ovat

aineiston lukemisen, tulkinnan ja ajattelun lähtökohta. (Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot 2012).

Opinnäytetyöprosessin aloitin helmikuussa 2012 ja sain sen päätökseen marraskuussa 2012. Helmikuussa 2012 valitsin opinnäytetyön aiheeni ja aloin tarkastella julkista mediaa sekä kiinnittää erityistä huomiota kasvatuskumppanuuteen. Teoria pohjan luomiseen käyttämiäni kirjoja etsin sekä lainasin kevään ja kesän 2012, jonka aikana loin opinnäytetyöni teoriaosuuden. Kyselylomakkeen tein valmiiksi toukokuussa 2012 ja siihen saamani vastaukset sain takaisin kesä- ja heinäkuun aikana. Henkilökohtaiset yksilöhaastattelut suoritin elokuussa. Elo- ja syyskuun 2012 aikana tein opinnäytetyötäni tunnollisesti ja mahdollisuuksieni mukaan työn ohella ja sainkin opinnäytetyöni siihen muotoon, että minulla oli mahdollisuus lähettää se tarkistettavaksi opinnäytetyöohjaajilleni. Opinnäytetyöni tekeminen jatkui kuitenkin vielä loka- ja marraskuussa, jolloin pitkä opinnäytetyöprosessini alkoi näyttää olevan vihdoinkin ja viimein ohi ja työni valmistui lopullisesti marraskuussa 2012.

Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni keskeisimmät tutkimuskysymykset:

1. Millaisena työmuotona työntekijät kokevat kasvatuskumppanuuden?
2. Mitä huonoja/ hyviä puolia kasvatuskumppanuudesta on työntekijän kokemuksen/näkemyksen mukaan?
3. Mitkä asiat voivat mahdollisesti parantaa ja edes auttaa kasvatuskumppanuutta?

Muun muassa näihin tutkimuskysymyksiin sain vastauksia tekemäni kyselylomakkeen (Liite 1.) sekä kahden yksilöhaastattelun kautta. Tutkimuskysymyksiin vastauksien saaminen pohjautui luonnollisesti tekemiini kysymyksiin, joiden tarkoitus oli avata ja selventää tutkimuskysymyksiäni. Tutkimuskysymyksien vastauksien tarkoituksena oli selventää sekä tuoda esille työntekijöiden näkökulmia ja ajatuksia kasvatuskumppanuudesta. Laadulliselle tutkimukselle ominainen haastattelumenetelmä oli myös näin ollen osana minun opinnäytetyötäni. Kahden erillisen yksilöhaastattelun pohjana käytin tekemääni kyselylomaketta, joka toimi hyvänä keskustelupohjana avoimessa keskustelussa.

Laadullisen tutkimuksen aineisto kerätään usein todellisissa ja luonnollisissa tilanteissa, joissa tutkija luottaa enemmän omiin havaintoihin kuin pelkästään kirjoitettuun tietoon. Minä luotin ja luotan henkilöihin, joille tein kasvatuskumppanuuteen liittyvät haastattelut opinnäytetyöhöni liittyen. Laadullisen tutkimuksen yksi pyrkimys on paljastaa seikoja ja tuloksia. Lähtökohtana laadullisessa tutkimuksessa voidaan sanoa olevan koko kerätyn aineiston yksityiskohtainen ja monitahoinen tarkastelu. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2007, 160.)

2.2 Opinnäytetyön aineiston kerääminen sekä tutkimustulosten käsitteleminen

Opinnäytetyöhöni olen kerännyt materiaalia kevään ja kesän aikana 2012 eri lähteistä. Muun muassa erilainen kirjallisuus, artikkelit, uutisoinnit julkisessa mediassa sekä Internetin käyttö opinnäytetyössäni ovat luoneet työni teoria pohjan. Tutkimusmateriaalin kerääminen on ollut minun mielestäni hieman haastavaa, sillä suoraan kasvatuskumppanuuteen liittyvää tai viittaavaa kirjallisuutta on oman kokemukseni mukaan melko niukasti. Sen sijaan varhaiskasvatukseen tehtyjä kirjallisuus painoksia on erittäin laajasti. Opinnäytetyöni materiaalin keruumenetelmään liittyy vahvasti myös omat havaintoni ja kokemukseni kasvatuskumppanuuteen liittyen.

Aineiston opinnäytetyöhöni sain tekemistäni kyselylomakkeista, joihin sain vastaukset yhteensä yhdeltätoista eri työntekijältä viidestätoista. Lisäksi kaksi yksilöhaastattelua kasvatuskumppanuutta käsitellen syvensi ja laajensi aineistoa. Haastattelut olivat avoimia keskusteluja, joissa haastattelun kulkua ja runkoa tuki tekemäni kyselylomake. Kyselylomakkeen vastaukset ja niiden käsitteleminen pohjautuvat opinnäytetyössäni tutkimuskysymyksiini. Tutkimusjoukko, jotka vastasivat kyselylomakkeeseeni sekä haastatteluihin oli lastenhoitajia kuin myös lastentarhanopettajia.

Analyysimenetelmänä käytin opinnäytetyössäni teemoittelua, joka on laadullisen analyysin perusmenetelmä. Teemoittelussa pyritään hahmottamaan tutkimusaineistosta

keskeisiä aihepiirejä eli teemoja. Teemoiksi voidaan puolestaan hahmoittaa sellaisia aiheita, jotka toistuvat itse aineistossa jossain muodossa. Analyysimenetelmänä teemoittelu etenee itse teemojen muodostamisesta teemojen yksityiskohtaisempaan tarkasteluun, josta saadaan tutkimustuloksia ja johtopäätöksiä. (Teemoittelu).

Teemoittelusta puhuttaessa, sillä tarkoitetaan myös laadullisen aineiston pilkkomista sekä ryhmittelyä erilaisten aihepiirien mukaan. Erityisesti teemoittelussa korostuvat teeman sisältö, mitä teemasta on sanottu tai mitä asioita teemaan katsotaan liittyvän. Itse huomasin opinnäytetyöni tutkimustuloksia analysoidessani, että tein ensiksi opinnäytetyössäni käytetyistä kyselylomakkeista alustavaa luokittelua tutkimustuloksia varten, jonka jälkeen aineistosta alkoi vasta löytyä varsinaisia teemoja. Teemoittelussa voidaan tehdä myös niin kutsuttu teemakortisto, tukemaan teemoittelua ja helpottamaan analysointia. Tämän ideana on etsiä aineistosta jotain tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä, jotka sitten viedään kuvaavan teeman alle. Aineiston pilkkominen teemojen mukaan antaa valmiin jäsennyksen ja aineiston analysointi helpottuu huomattavasti. (Teemoittelu).

Itse käytin oman opinnäytetyöhöni kuuluvien kyselylomakkaiden analysoinnissa samaa taktiikkaa. Minulla oli kyselylomakkeet konkreettisesti paperilla, joista leikkasin käsin samat kysymykset pöydälle omiin pinoihinsa ja lähdin sitä kautta kyselylomaketta purkamaan sekä teemoittelemaan. Kokosin kaikki samanlaiset aineistot omiin pinoihinsa, jotka liittyivät eri tutkimuskysymyksiini ja näin sain kyselylomakkeideni vastauksista kolme erilaista kokonaisuutta kolmeen eri tutkimuskysymykseeni. Teemoittelun jaoin myös omien tutkimuskysymysten mukaan, joita oli yhteensä siis kolme. Teemarunko opinnäytetyössäni muodostui jo valmiina olevista tutkimuskysymyksistä ja aineiston tulkinnan pohjalla oli koko ajan teema kasvatuskumppanuus, jolloin voidaan puhua ohjaavasta teemoittelusta. Teemoittelu oli muutenkin omaa opinnäytetyötäni ajatellen luonteva tapa analysoimisessa, koska olin keskustellut ja kysellyt teemasta kasvatuskumppanuus haastateltavieni kanssa.

2.3 Tutkimuseettiset toimintaperiaatteet ja vallitseva tietosuojalainsäädäntö

Tutkimuseettiset toimintaperiaatteet ja niiden noudattaminen omassa opinnäytetyöni teossa ilmenee ainakin sillä tavalla, että pyrin opinnäytetyötä tehdessäni noudattamaan omaa tutkimussuunnitelmaani. Tein opinnäytetyöni täysin itsenäisesti, jotta työstä tuli kokonaisuudessaan minun oma tuotos ja täysin minun tekemäni työ. Tahdon opinnäytetyöstäni juuri minun näköiseni työn. Englannin kielisen tiivistelmän tekemiseen sain kieliopillista apua kaveriltani, mutta muuten olen itse tehnyt opinnäytetyöni. Opinnäytetyötä tehdessäni pyrin tietenkin välttämään minkäänlaisia suoria lainauksia muiden kirjailijoiden tai tutkijoiden lukemistani lähteistä. Lisäksi on tai pitäisi olla päivänselvää asia, ettei toisten tekstejä kopioida tai esitetä omanaan. Tähän kyseiseen asiaan en lähtisi mukaan ja uskonkin, että pystyin tuottamaan omaa tekstiä ja tuotosta itsenäisesti ja omalla tavallani. Myös lähdeviitteiden merkkäminen oikein ja tarkasti on hyvin tärkeää, johon panostin opinnäytetyössäni.

Tein itse opinnäytetyötäni varten saman kyselyn useammalle eri henkilölle sähköpostin kautta. Kyselylomakkeen saatekirjeessä kerroin haastateltaville, ettei heidän nimensä tai tietonsa tule opinnäytetyössäni esille sillä tavalla, että kyseiset henkilöt ovat niistä tunnistettavissa. Jokaisella tulee olla myös tarkistus ja korjaus oikeus itseään koskevissa tiedoissa. Myös mahdollinen saamieni tietojen kokonaan kieltäminen tutkimustani varten täytyy olla haastateltavieni oikeutena. Yksityisyyden, henkilötietolain sekä tietosuojalain noudattaminen on myös tärkeää. Kyselyn suunnittelu tuli siis suunnitella hyvin etukäteen ja en saa käyttää keräämiäni tietoja mihinkään muuhun tarkoitukseen kuin laillisiin, etukäteen sovittuihin tai määriteltyihin käyttötarkoituksiin. Kyselyyn vastanneilla henkilöillä on myös aina oikeus tarkistaa heihin liittyvät tiedot tai heistä saadut tiedot kauttani. Lisäksi ennen haastatteluja tai kyselyitä minun tuli tarkasti selvittää se, että mihin käyttötarkoitukseen kyselyni vastaukset tulivat ja millä tavalla (Tutkimuksen tietosuoja 2007).

Yleinen rehellisyys ja asianmukaisuus ovat tärkeitä asioita etenkin opinnäytetyötä tehdessäni. Lisäksi tutkimuseettisiä periaatteita noudattaen kyselyä tai haastattelua tehdessä on ensiarvoisen tärkeää muistaa se, että kyselyistä tai haastatteluista saamat vastaukset tulee esittää totuudenmukaisesti. En siis ole alkanut vääristelemään tai muokkaamaan saamiani vastauksia, vaan vastaukset ovat pysyneet totuudenmukaisina. Opinnäytetyötä tehdessäni minun tuli myös tietää, mitkä tiedot tutkimustani varten ovat tarpeellisia ja välttämättömiä kerätä ja tallentaa. Opinnäytetyötä tehdessäni minun tuli ottaa huomioon

myös tutkimuksen tarkoitus, tietojen hankinta ylipäättänsä, tietojen suojaaminen sekä niiden säilyttäminen ja säilytysaika.

Pyrin opinnäytetyötäni tehdessä yleiseen huolellisuuteen ja tarkkuuteen, jonka toivo näkyvän myös lopullisessa tuotoksessani. Opinnäytetyön käsittelyn turvallisuus liittyy myös vahvasti opinnäytetyön tekoon, joka sisältää muun muassa huolellisuuden, vai-
tiolovelvollisuuden, salassapitovelvollisuuden sekä manuaalisen- ja tietoteknisen käsittelyn. Pyrin noudattamaan tieteen yleisiä eettisiä sääntöjä sekä vallitsevaa tietosuojalakia koko opinnäytetyö prosessin ajan. (Viinamäki 2008.)

3. KASVATUSKUMPPANUUS

Käsite kasvatuskumppanuus on vielä nuori suomalaisessa varhaiskasvatustyössä, mutta sitäkin arvokkaampi työmuoto, jossa painotetaan vanhempien sekä ammattihenkilöstön kumppanuutta kasvatuksessa. Käsitteenä kasvatuskumppanuus otettiin Suomessa käyttöön 2000-luvulla. (Rönkä & Malinen & Lämsä 2009, 73.) Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa puhutaan kasvatuskumppanuuden olevan linjattu vanhempien ja henkilöstön välisen kasvatusyhteistyön nimitykseksi (Varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 31).

Kasvatuskumppanuudesta puhuttaessa tarkoitetaan henkilöstön ja vanhempien välistä tietoista sitoutumista, toimimista ja tukemista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen takaamiseksi. (Kaskela & Kekkonen 2007, 3-11.) Kasvatuskumppanuuden kerrotaan myös merkitsevän varhaiskasvatuksen asiantuntijuuden yhteiskunnallisen merkityksen vahvistumista sekä itse alan osaamisen tuomista paremmin esille perheiden ja vanhempien käyttöön (Kuuntelu vahvistaa päivähoidon ja lasten vanhempien kasvatuskumppanuutta 2012). Varhaiskasvatuksen parissa kasvatuskumppanuus tarkoittaa vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista yhdessä toimimiseen lapsen kasvun, kehityksen ja opin tukemiseksi. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyy siis vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten lasta koskevat tiedot ja kokemukset. (Kasvatuskumppanuus 2012.)

Kasvatuskumppanuudessa varhaiskasvattajat osallistuvat yhdessä lapsen vanhempien kanssa lapsen varhaisimpien vuosien kasvun ja kehityksen kannatteluun. Kasvatuskumppanuuden kannalta on tärkeää, että molemmat kumppanit pohtivat ja keskusteleivat omista rooleistaan sekä tehtävistään lapsen kasvattajana, jotta kasvatustehtävän jakaminen puolin ja toisin onnistuu. (Leino 2006.) Kasvatuskumppanuus on kytketty siihen tietämykseen, minkä mukaan lapsi ammentaa ja hyödyntää varhaisen kasvun sekä kehityksen keskeisimmät rakennusaineokset lapsen ja vanhemman välille rakentuvasta kiintymyssuhteesta. Lapsen ja kasvattajan välinen vuorovaikutus muodostaa sukupolvisen kasvatussuhteen, jonka kautta lapsi muodostaa käsitystä itsestään ja omista kokemuksistaan. Varhaiskasvattajien sekä vanhempien välistä vastavuoroista vuorovaikutusta kasvatuskumppanuudessa ohjaavat kuuleminen, molemmin puoleinen kunnioitus, luottamus sekä dialogisuus. (Kaskela & Kekkonen 2007, 3-11)

Työmuotona kasvatuskumppanuus vaatii erityistä sitoutumista, tilaa, aikaa sekä ammatillista osaamista. Kumppanuussuhteen syntymiseen vaikuttaa työntekijän tietoinen toiminta lapsen parhaaksi, joka syvenee vähitellen koko henkilöstön ja vanhempien väliseksi vuoropuheluksi. Kumppanuusperusteisen yhteistyön käynnistämisen velvollisuus on siis ammatti ihmisellä, jolla on työssään vastuu huolehtia niin omasta asiantuntijuudesta, kuin myös kaikesta siitä informaatiosta, joka on lapsesta käytettävissä. Ammatti henkilön tulee aina muistaa myös se, että vanhemmilla on oikeus ja vastuu määritellä kasvatuskumppanuuteen osallistumisen laatu ja laajuus oman jaksamisensa mukaan. (Koivula 2007.)

Työntekijän ammatillisuus luo suhteen perheisiin lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kautta, jolloin molempia osapuolia hyödyntävä ymmärrys tulee mahdolliseksi. Kasvatushenkilöstön kasvatustietoisuus omasta toiminnastaan ja toiminnan vaikutuksista on näin ollen tärkeä osa kasvatuskumppanuutta. Kasvatuskumppanuuden yhtenä hyvänä puolena voidaan nähdä se, että kumppanuussuhde haastaa muutokseen niin yksittäisen kasvattajan kuin myös koko kasvatusyhteisön. (Kaskela & Kekkonen 2007, 3-8.)

Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista ja sitä ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen (Varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 31). Kasvatuskumppanuuden on myös sanottu löytävän kantavimman sisältönsä silloin, kun työntekijä, vanhempi ja lapsi kohtaavat. Kasvatuskumppanuus toimii pohjana sille, että lapselle tärkeät aikuiset muodostavat yhdessä kasvatukseen liittyvän kumppanuussuhteen, joka luo lapselle mielekkään elämäkokonaisuuden. Lapsen kasvatustehtävä nähdään vanhempien sekä ammatikasvattajien yhteisenä tehtävänä silloin, kun lapsi elää kahden eri kasvatusympäristön todellisuudessa. Kasvatuskumppanuudessa keskeistä on muun muassa tietoinen sitoutuminen toimia yhdessä lapsen edun mukaisesti, muistaa vanhempien osallisuuden tärkeys sekä vanhempien ensisijainen kasvatusoikeus ja vastuu. Keskeisiä asioita kasvatuskumppanuudessa ovat myös perheiden verkostoituminen ja vanhempien keskinäisen vuorovaikutuksen edistäminen. Lapsen tarpeista lähteminen toiminnan suunnittelemiseksi sekä kasvatuskumppanuuden konkreettinen organisointi ovat kasvatuskumppanuuden tunnuspiirteitä. (Rönkä ym. 2009, 69-73.)

Kasvatuskumppanuutta tarkisteltaessa on tärkeää myös muistaa se, että vaikka olennaista on tarkastella lapsi- vanhempi-suhdetta, tulee myös muistaa lapsen sekä hoito- ja kasvatusyhteisön välinen vuorovaikutus ja sen tarkastelu. Lapsen ollessa päivähoidossa, kasvatushenkilöstö osallistuu lapsen kasvuun ja kehitykseen suoraan lapsi- kasvattaja-

suhteen osapuolena sekä epäsuorasti olemalla osa kasvatusympäristöä, jossa lapsi elää oman kotinsa lisäksi. (Kaskela & Kekkonen 2007, 3-8.) Lapsi tarvitsee elämäänsä hyviä esikuvia, pysyviä ihmissuhteita ja tasapainoisen tunneilmaisun niin kotona kuin myös päivähoidossa oppiakseen sosiaalisia taitoja (Järvinen & Laine & Hellman-Suominen 2009, 152).

3.1 KASVATUSKUMPPANUUDEN PERIAATTEET

Kasvatuskumppanuudella on havaittavissa neljä keskeistä periaatetta, jotka ohjaavat sen toimintaa. Periaatteina ovat kuunteleminen, luottamus, kunnioitus sekä kahden keskeinen vuoropuhelu eli dialogisuus. Kasvatuskumppanuudessa pitäisi erityisesti kiinnittää huomiota siihen, kuinka vanhemman lasta koskeva tietämys tulee vastaanotetuksi, kuulluksi, ymmärretyksi, keskustelluksi ja jaetuksi yhdessä ammattilaisten kanssa. Vanhempien ja kasvatushenkilöstön keskinäinen kasvatuskumppanuus kehittyy sekä elää yhteistyön myötä, joita edellä mainitsemat kasvatuskumppanuuden periaatteet edes auttavat. (Lehtinen 2012).

Kuunteleminen

Kasvatuskumppanuuden periaatteisiin kuuluva kuunteleminen ja kuuleminen ovat keskeisiä asioita toisen ihmisen kanssa käytävässä vuoropuhelussa ja näin ollen kuuntelulla on keskeinen osa edistää kasvatuskumppanuutta. (Kuuntelu vahvistaa päivähoidon ja lasten vanhempien kasvatuskumppanuutta 2012.) Kuuleminen sisältää aina toisen ihmisen läsnäolon vaatimuksen ja itse toisen kuuleminen osoittaa aitoa rehellisyyttä, empatiisuutta ja kiinnostusta toista henkilöä ja tämän asiaa kohtaan. Kuulemisen suhteessa asetetaan kuulemaan toisen ihmisen omia ajatuksia, itse asiaa ja keskittymään toisen tuottamaan puheeseen. Toisen kuuleminen osoittaa toista kohtaan kunnioitusta sekä edes auttaa luottamussuhdetta. Kasvatuskumppanuutta ajatellen toisen kuunteleminen ja kuuleminen sekä toisen osapuolen tuntiessa tullessa kuulluksi luovat vuoropuhelun kautta eheän kokemuksen keskustelijoille. Kuulluksi tuleminen tuottaa helpotusta niin ammattilaisessa kuin myös lapsen vanhemmassa. (Kaskela & Kekkonen 2007, 32-34.)

Kuuleminen vaatii aina aitoa läsnäoloa, ajan antamista toiselle ja olemista vuorovaikutussuhteessa toiseen henkilöön. Yhdessä jaettu kasvatustavastuu ja kasvatuskumppanuus eivät takaa tietenkään kasvatuskumppaneiden samanmielisyyttä, mutta auttaa lapsen ympärillä olevia kasvattajia olemaan aitoja ja empaattisia. (Kaskela & Kronqvist 2007, 24.) Pelkkä toisen kuunteleminen ei myöskään riitä. Kuunteleminen voi myös mennä niin sanotusti vikaan, jos vuoropuhelussa ilmenee toisen osapuolen epäkunnioitusta. Eli jos toinen ei kuuntele tai keskeyttää toisen puheen. Myös epäluottamus toisen kerto-

maan tai oman näkemyksen puolustaminen ja oikeana pitäminen jossain asiassa vaikeuttavat keskustelua sekä toisen kuuntelemista. Kun vuoropuhelun aikana aloitetaan toiselle asioista saarnaaminen, kritisointi tai syyttely, tulee toiselle osapuolelle väkisinkin tunne siitä, ettei häntä kuunnella ja ettei hänen asiansa kuuntelemisella ole merkitystä. Toisen arvostus ja omien mielipiteiden tai näkemysten tärkeys menettää merkityksensä. Tällainen käytös on erittäin epäkunnioittavaa ja vuoropuhelun onnistumisen kannalta epäsuotavaa.

Kasvatuskumppanuudessa kuuntelemisen epäonnistuessa vaikeutuu myös kasvatuskumppaneiden mahdollisuus ratkoa yhdessä vaikeita asioita, jos perusasiat keskinäisessä vuorovaikutuksessa eivät ole kunnossa. Mikäli toinen ei tunne oloaan kunnioitetuksi ja että toinen henkilö ei koe toisen kuuntelevan häntä aidosti, syntyy herkästi tilanne, jossa vuoropuhelussa olevat henkilöt alkavat puolustaa vahvasti omia näkemyksiään ja jolloin toisen kuuleminen loppuu kokonaan. Näitä asioita kasvatuskumppanuudessa tulisi ehdottomasti välttää, jotta yhteistyö olisi sujuvaa ja lapsen edun mukaista. Aito kiinnostus toisen asiaan ja siihen keskittyminen sekä aito läsnäolo vuoropuhelu tilanteissa ovat keskeisiä asioita yhteistyössä vanhempien ja työntekijöiden kesken, joita kasvatuskumppanuus pitää paljon sisällään.

Kunnioitus

Molemmiin puoleinen kunnioitus kasvatuskumppanuudessa on tärkeää työntekijän sekä vanhemman välillä. Kunnioittavan suhteen luominen voi olla haastavaa, etenkin silloin kun eri henkilöt ovat eri lähtökohdista peräisin. Erilaiset perhesuhteet, kulttuurilliset taustat tai arvomaailman käsittäminen ja tavat luovat eroja näkemyksiin sekä toimintatapoihin ihmisten välille. Toisen henkilön kunnioittaminen helpottaa kuitenkin omalta osaltaan vuorovaikutusta ja helpottaa yhteistyön luomista. Kasvatuskumppanuudessa asioista rehellisesti sekä avoimesti keskusteleminen luovat ja osoittavat kunnioitusta toiselle henkilölle, joka edes auttaa kasvattajien välistä yhteistyötä.

Kasvatuskumppanuudessa kunnioittava suhde luodaan myönteisyydestä käsin. On hyvä muistaa, että aina keskustelun paikka ei ole ainoastaan ongelmatilanteissa tai hankalissa asioissa, vaan kunnioittavaa ja kasvatuskumppanuutta edes auttavaa toimintaa on myös

jakaa kasvattajien kesken ilot ja hyvyys. Myönteisyys asioissa avaa ovia avoimelle ja rehelliselle kasvatuskumppanuudelle. Vanhempaa kunnioittava tapa on olla myös tietämättä sellaisia asioita, joihin ei ole vielä tilanteessa tietämystä tai ratkaisua. (Kaskela & Kekkonen 2007, 35.)

Kasvatuskumppanuudessa kuin myös muissa elämän tilanteissa todellisuus on aina helpompi kohdata sellaisenaan, jos puhuja itse kokee itseään kohtaan kunnioitusta sen lisäksi, että hän kokee muiden kunnioittavan myös häntä. Tällöin ihminen on oma itsensä ja aidoimmillaan. Toisen ihmisen kunnioittava asenne kertoo siitä, että toista ihmistä arvostetaan ja että hänet hyväksytään sellaisena kuin hän on.

Luottamus

Vanhemmat ja kasvatuksen ammattilaiset korostavat usein ja ei turhaan, että toimiva yhteistyö sekä kasvatuskumppanuus eivät ole mahdollisia ilman molemmien puolista luottamusta. Luottamus lisää yhteistyötä ja yhteistyö vahvistaa puolestaan luottamusta. Luottamusta pidetään myös yleisesti välttämättömänä vuorovaikutussuhteiden kehittymiselle. (Rönkä ym. 2009, 85.)

Kasvatuskumppanuutta ohjaavista periaatteista kuuleminen ja kunnioittaminen ovat luottamuksen rakentumisen taustalla. Siirtyminen omasta kodista päivähoidon on suuri askel niin lapselle kuin lapsen vanhemmillekin sekä koko perheelle. Tilanteeseen voi liittyä monenlaisia tunteita. Tärkeää on kuitenkin muistaa koko ajan, että vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan toimivan vuorovaikutussuhteen avulla pystytään mahdollistamaan lapselle tärkeiden aikuisten tiedot ja taidot lapsen parhaaksi. (Kaskela & Kronqvist 2007, 23-24.) Luottamuksen syntymiseen ihmiset tarvitsevat henkilöstä riippuen enemmän tai vähemmän aikaa. Luottamukseen tarvitaan kuitenkin yleisesti aikaa, vuoropuhelua sekä yhteisiä kohtaamisia, jotta yhteys ja luottamus pystytään luomaan. Luottamuksen syntymisen taustalla on myös ihmisten kokemus aikaisemmista samanlaisista tilanteista ja heidän omat kokemuksensa asioista, joilla on luottamuksen luomiseen vaikutusta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 36.)

Päivähoidossa ja kasvatuskumppanuudessa lasten vanhempien luottamus työntekijöihin rakentuu sen perusteella, kuinka heidän lapsensa ja päivähoidon työntekijöiden välinen suhde toimii ja näyttäytyy vanhemmille. Myös työntekijöiden tietämys sekä sensitiivisyys lapsista ja tiedon välittäminen kyseisistä asioista vanhemmille luo luottamuksen tunteen lisäksi turvallisuuden tunnetta vanhemmissa. Kasvattajan sensitiivinen suhde lapseen välittää vanhemmille myös sen tunteen, että heidän lapsensa ovat turvallisessa paikassa ja että lapset saavat hyvää hoitoa. Näiden asioiden myötä vanhemmilla on helpompi jättää lapsensa päivähoitoon, kun heillä on luottamus siitä, että heidän lapsistaan pidetään huolta. Ammatillisuuteen perustuvan luottamuksen eli toisin sanoen vanhempien luottaessa varhaiskasvatushenkilöstön ammattitaitoon, ”tuli Paletti-tutkimuksessa vanhempien vastauksissa esille muun muassa kykyä huomioida lapsen yksilöllisyys ja erityistarpeet ja kykyä järjestää monipuolista toimintaa.” (Rönkä yms. 2009, 87.)

Kasvatuskumppanuudessa on myös tärkeää, että vanhemmat otetaan huomioon heidän lastaan koskevien asioiden käsittelemisessä ja että vanhemmilla on oikeus osallistua sekä vaikuttaa päivähoidon toimintaan. Luottamuksen voidaan näin ollen sanoa rakentuvan vanhempien mahdollisuuksista vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyvissä asioissa. Vanhempien luottamus päivähoitoon syntyy myös niistä jaetuista tarinoista, joissa vanhempien oma lapsi on keskiössä. Vanhemmat haluavat siis kuulla enemmän lapsestaan hoitopäivän päättyessä, kuin että on ollut hyvä päivä. Erityisesti vanhemmat haluavat kuulla sen, kuinka kasvattaja on nähnyt juuri heidän lapsensa. (Kaskela & Kronqvist 2007.) Päivähoidon tulee mahdollistaa vanhemmille se, että heidän ajatukset ja toiveet otetaan huomioon oman lapsensa asioissa. Kasvatuskumppanuudessa yhtenä keskeisenä tavoitteena on luoda luottamuksellinen ilmapiiri kaikelle työntekijöiden ja vanhempien kesken käytäville vuoropuheluille. (Kaskela & Kekkonen 2007, 36-37.)

Kasvatuskumppanuudessa luottamuksen rakentuminen tapahtuu ajan kanssa ja kuten jo aikaisemmin mainitsin, riippuu ihmisestä kuinka kauan luottamuksen syntymiseen aikaa tarvitaan. Kasvatuskumppanuudessa ongelmatilanteissa tai vaikeiden asioiden parissa työskenteleminen vaatii usein myös aikaa ja erityisesti tällaisissa tilanteissa luottamuksella on tärkeä rooli. Kasvatuskumppanuudessa kasvatusvastuun jakaminen kodin ja päivähoidon välillä voi joskus synnyttää työntekijöissä tunteen siitä, että vaikeissa tai luottamuksen puuttuvissa kasvatuskumppanuus suhteissa, työntekijä ottaa liikaa itsel-

leen vastuuta siitä, kuinka jokin lapsi pärjää kotona. Työntekijä voi myös stressata liikaa siitä, miksei yhteistyö jonkun tietyn perheen kesken toimi kunnolla. Kasvatuskumppanuudessa tarvitaan rehellisyyttä kasvattajan havainnoissa sekä uskallusta kertoa havainnoista totuuden mukaisesti. Myös kuuleva ja kunnioittava tapa ottaa asioita esille lisää luottamusta. Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön sanotaan olevan parhaimmillaan kasvatuskumppanuutta, joka saa voimansa yhdessä sovitusta pelisäännöistä sekä arvostavasta kohtaamisesta. (Järvinen ym. 2009, 165.)

Kasvatuskumppanuuden tarkoituksena on kerätä lasten ympärille ne aikuiset, jotka ovat lapsen elämässä tärkeitä. Varhaiskasvatuksen piirissä kasvatuskumppanuus kerää lapsen ympärille perheet ja päivähoidon kasvattajat, jotka ovat ideaali tilanteessa toisilleen ja lapselle aitoja, empaattisia ja lämminhenkisiä turvallisia aikuisia. (Kaskela & Kekkonen 2007, 37.)

Dialogi

Dialogin sanotaan olevan sellaista vuoropuhelua, jossa on hyvä ilmapiiri (Koivula 2007). Yksi kasvatuskumppanuutta ohjaavista periaatteista onkin juuri dialogi, jota ohjaa kuulemisen ja kunnioituksen taito. Kasvatuskumppanuudessa tarvitaan erityisesti dialogisuutta eli tasavertaista vuorovaikutusta. (Järvinen ym. 2009, 119) Dialogilla tarkoitetaan sellaista keskustelua, jossa on ydin, ilman että keskustelijat joutuvat valitsemaan puolia. Dialogi toteutuu siis sellaisessa tasa-arvoisessa keskustelussa, jossa molempien keskusteluun osallistuvien henkilöiden mielipiteet ja näkemykset ovat keskenään yhtä arvokkaita sekä merkityksellisiä. Kuuntelemisen lähtökohtana on juuri dialogi, koska ainoastaan kuuleva suhde ihmisten kesken voi synnyttää aitoa vuoropuhelua. Dialogissa kaikkien keskusteluun osallistuvien osapuolten näkemykset tulisi tulla näkyviksi, siitäkin huolimatta vaikka näkemykset eroaisivat keskustelijoiden välillä. (Kaskela & Kekkonen 2007, 38.)

Dialogisen kasvatuskumppanuuden onnistumisen kannalta on ensi arvoisen tärkeää se, että työntekijällä on kosketus omaan sisäiseen maailmaansa eli omiin ajatuksiinsa, kokemuksiinsa ja tunteisiinsa. Tällä lauseella on tarkoitettu sitä, että työntekijän, joka työskentelee päivähoidossa kasvatuskumppanuutta käyttäen, tulee tuntea itsensä ja ym-

märtää itseään. Työntekijän tulee siis osata käydä vuoropuhelua myös sisäisen kasvattajansa sekä sisäisen lapsensa kanssa. Näiden asioiden osaaminen tai niihin pystyminen edes auttavat vuoropuhelua lasten vanhempien kuin myös muiden henkilöiden kanssa. Tavoitetulla yhteydellä omaan sisäiseen kasvattajaansa on myös merkitystä sen kannalta, että se antaa työntekijälle herkäät korvat ja sydämen tunnistaa aidosti lasten tunnetiloja, kokemuksia ja lasten elämää. (Kaskela & Kekkonen 2007, 38-40.)

Ammatillista tietoutta on myös se, että työntekijä erottaa oman elämäntarinansa muiden elämäntarinoista, mutta pystyy kuitenkin työntekijänä asettumaan ja kuvittelemaan asiakkaiden elämäntilanteet. Tiedollisen suhtautumisen lisäksi tulisivat työntekijän pystyä ajattelemaan ja tuntemaan emotionaalisesti asiakkaiden eri tilanteet. Oman itsensä tunteminen ja tiedostaminen ovat myös kasvatuskumppanuuden dialogissa tärkeitä asioita ja ne helpottavat myös sellaisissa asiakastilanteissa, joissa jotkin asiat voivat olla työntekijän omien näkemyksien tai arvojen vastaisia. Kunnioittava kuuleminen, puhuminen itsestä käsin ja toisen henkilön ajatuksille tilan antaminen ovat keskeisiä asioita dialogissa. Dialogissa tulee muistaa se, että itsensä näkyväksi tuominen puheen ja tekojen kautta on myös tärkeää. Dialogissa ei kuitenkaan kilpailla kenenkään kanssa, vaan etsiään, tutkitaan, tarkastellaan ja ajatellaan asioita yhdessä. (Kaskela & Kekkonen 2007, 38-39.)

Dialogisuus vaatii luottamusta ja pyrkimystä yhteisymmärrykseen. Se myös mahdollistaa erilaisten erimielisyyksien kohtaamista ilman vastakkainasettelua. Dialogi on parhaimmillaan sellaista, että kumpikin dialogissa oleva osapuoli oppii jotain keskustelusta. Samalla se on kahden tai useamman keskustelijan välistä sitoutunutta, vastavuoroista, aktiivista ja kunnioittavaa kommunikaatiota. Kasvatuskumppanuudessa dialogisuuden hyvä puoli on myös se, että kumpienkin osapuolten tulisi pyrkiä aktiiviseen ja kiireettömään keskusteluun. (Järvinen ym. 2009, 119.)

3.2 KASVATUSKUMPPANUUS PROSESSINA

Tutustumiskäynti päivähoitopaikassa

Päivähoitoon tuleminen ja sen aloittaminen on lapselle iso elämän muutos, mutta sen lisäksi muutos koskee koko perhettä. Perheelle päivähoidon aloitus merkitsee yhden perheen jäsenen uuden elämän tavan aloittamista ja siihen sopeutumista. Lapsen elämä kuin myös perheen elämä muuttuu siis monella tapaa. Hyvä vuorovaikutussuhde vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden välillä hoitosuhteen alusta alkaen on näin ollen tärkeää. (Kaskela & Kronqvist 2007, 22.) Yksi lapsen suurimmista haasteista päivähoitoon tullessa on yleensä ero vanhemmista ja sen asian eteen työstäminen ja mukautuminen. Tässä tilanteessa päivähoidon työntekijän vastuu on suuri, koska työntekijän tulee auttaa lasta rakentamaan uusia ihmissuhteita muihin päiväkodin lapsiin kuin myös muihin aikuisiin. Työntekijän tulee myös pystyä auttamaan uutta päivähoitoon tullutta lasta työstämään lapsen eroa omista vanhemmistaan päivähoidossa ollessaan. Lapsen laittaminen päivähoitoon on usein myös iso ja vaikea asia vanhemmille, jolloin työntekijän tulee kannatella myös vanhempia. (Kaskela & Kekkonen 2007, 43-45.)

Työntekijän tulee pystyä suhtautumaan niin lapsen kuin myös vanhemman erokokemukseen myötätuntoisesti ja auttaa molempia osapuolia parhaansa mukaan. Pieni lapsi tarvitsee erityisesti aikuisen kykyä vastaanottaa ja käsitellä lapsen omia tunteita, koska lapsella ei välttämättä ole vielä sanoja kuvaamaan tai kokemuksia tulkitsemaan omaa käytöstään. Turvallisen aikuisen läsnä ollessa ja lapsen saadessa ymmärrystä pystyy lapsi kokemaan kiintymystä myös muihin aikuisiin kuin vanhempiinsa ja näin ollen asettumaan päivähoitoon paremmin.

Lapsen vanhempia, työntekijä voi auttaa kuuntelemalla ja vuoropuhelulla. Työntekijän tulee ammattilaisena osata tulkita vanhempia ja pystyä kertomaan heille asioista konkreettisesti. Lapsen jättäminen päivähoitoon on suuri asia, jossa kasvatuskumppanuus toimii juuri lapsen edun ja hyvän hoidon takaamiseksi. Lisäksi se luo vanhemmille kuin myös työntekijöille ilmapiirin, jossa toimitaan yhteistyössä lapsen parhaaksi. Hyvä vuorovaikutussuhde päivähoidon ja lapsen kodin välillä muodostuu luottamuksen, toisen

osapuolen hyväksymisen, ymmärtämisen, myönteisyyden, toisen kuuntelemisen, rehellisyyden, avoimuuden ja aidon halun yhteistyöhön avulla. (Järvinen ym. 2009, 163.)

Päivähoidon aloitus tapahtuu yleensä päivähoitoon tulevan lapsen ja vanhempien yhteisellä tutustumisjaksolla. Tällöin lapselle on turvallisempaa ja ehkä helpompaa totuttua uuteen ympäristöön, jossa lapsi tulee viettämään paljon aikaa ilman vanhempiaan. Tutustumisjakso auttaa myös erinomaisesti työntekijöitä saamaan tuntumaa tulevasta hoitolapsesta.

Aloituskeskustelu sekä päivittäiset kohtaamiset

Aloituskeskustelu luo pohjan päivähoidon työntekijän sekä päivähoitoon tulevan lapsen vanhempien välille. Aloituskeskustelussa on muun muassa hyvä puhua siitä, millä tavalla uusi lapsi tulee päivähoitopaikkaan tutustumaan ja millä tavalla se aiotaan toteuttaa. Nykyään puhutaan myös paljon siitä, että aloituskeskustelu olisi hyvä järjestää tulevan hoitolapsen omassa kodissa mikäli mahdollista. Lapsen oma koti on nimittäin lapselle luonnollinen kasvuympäristö, jossa työntekijä pystyy aistimaan ja tarkkailemaan lasta omana itsenään paremmin kuin lapselle vieraassa paikassa tai tilanteessa. Lapsen ennalta tutustuminen edes auttaa taas työntekijää omassa työssään, jolloin työntekijän on helpompi vastaanottaa lapsi päivähoitoon. Lapselle on myös helpompaa ja luonteenomaista alkaa luottaa ja tutustua hänelle vieraaseen aikuiseen omassa kodissaan. (Kaskela & Kekkonen 2007, 44-45.)

Kasvatuskumppanuus ja vuoropuhelu ylipäättensä vanhempien sekä työntekijöiden välillä tapahtuu pienten asioiden saatossa. Esimerkiksi päivittäiset kohtaamiset, vanhemman tuodessa tai hakiessa lastaan päivähoidosta luovat pohjaa kasvatuskumppanuuden prosessille. Myös erilliset keskustelut, jotka vanhempien kanssa sovitaan erikseen sekä kertomukset samasta lapsesta puolin ja toisin kuuluvat kasvatuskumppanuuden prosessiin. Tämä prosessi rakentuu vähitellen koko lapsen päivähoidon ajan. Toimiva vuorovaikutus edellyttää hyviä vuorovaikutustaitoja sekä aitoa halua ymmärtää toista osapuolta. Hyvät vuorovaikutustaidot vaativat puolestaan harjoittelua ja hyvää itsetuntemusta. Tasavertainen vanhempien kohtaaminen ja arvostava asenne auttavat synnyttämään luottamuksellisen suhteen. Kasvatuskumppanuuteen kuuluvat päivittäiset keskustelut van-

hempien kanssa ovat yksi esimerkki yhteistyöhön sitoutumisesta ja auttaa osaltaan luottamuksen luomisessa. (Järvinen ym. 2009, 201, 164-165.)

Päivittäiset kohtaamiset ja ehkä vähäpitoisista asioista puhuminen muodostavat kasvatuskumppanuudessa jatkumon sille, että luottamus vanhempien sekä työntekijän välillä muodostuu ja vahvistuu. Kasvatuskumppanien välinen luottamuksellinen vuorovaikutus koituu aina lapsen parhaaksi. Vanhemmille on myös ensiarvoisen tärkeää puhua omasta lapsestaan ja työntekijän tehtävänä onkin kertoa vanhemmille, lapsesta totuudenmukaisesti. Vuorovaikutuksen kautta vanhemmat saavat ehkä erilaista tietoa lapsestaan, kuin heillä entuudestaan on ja päinvastoin. Nämä asiat auttavat ja luovat pohjan sille, että kasvatuskumppanuuden myötä työntekijät ja vanhemmat pystyvät puhumaan sekä käsittelemään yhdessä vaikeitakin asioita. Yhdessä ajatteleva ja toimiminen vievät kasvatuskumppaneita lähemmäksi parempaa lopputulosta.

Kasvatuskeskustelut

Yksi keskeinen asia kasvatuskumppanuudessa on kasvatuskeskustelut työntekijöiden sekä vanhempien välillä. Keskusteluista on tärkeää tiedostaa, että niissä vanhempien ja ammattilaisten välisten keskustelujen kokonaisuudesta rakentuu yleensä pohja luottamukselliselle yhteistyölle, joka mahdollisesti synnyttää myös kasvatuskumppanuussuhteen. (Nummenmaa & Karila 2011, 78.) Näissä kasvatuskeskusteluissa ilmenee myös yleensä se, että eri tahojen välinen kasvatuskumppanuus joko syvenee tai estyy jostain syystä. Ensimmäinen kasvatuskeskustelu vanhempien sekä päivähoiton henkilökunnan välillä käydään yleensä parin kuukauden kuluttua siitä, kuin lapsen hoitosuhde on alkanut. Kasvatuskeskusteluita pidetään noin kerran vuodessa tai tarpeen vaatiessa useammin. Kasvatuskeskustelut ovat korvautumassa nykyään lapsen varhaiskasvatussuunnitelma keskustelulla, jonka pohjana toimii yleensä kunnan tai kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma lomake. Suunnitelman toteutumista arvioidaan myös säännöllisesti ja varhaiskasvatussuunnitelmat tulee aina tehdä sekä säilyttää kirjallisesti tai joko sähköisesti.

3.3 KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa. Yhteiskunta järjestää varhaiskasvatusta, joka koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Varhaiskasvatuksen taustalla on kasvatustieteellinen ja monitieteellinen lähtökohta, joka takaa sen, että lapsen kasvu, oppiminen ja kehitys nähdään kokonaisvaltaisesti. Kokonaisuus varhaiskasvatukseen tulee muodostaa hoidosta, opetuksesta ja kasvatuksesta, tässä kokonaisuudessa tulisi huomioida lapsen yksilölliset ominaisuudet, kuten iän mukainen kehitystaso. (Häkkinen ym. 2006, 26-27.)

Varhaiskasvatuksen periaatteisiin kuuluu lapsen oikeus varhaiskasvatukseen sekä esiopetukseen. Ammattikasvattajien tulee ymmärtää oman työnsä perustehtävät ja rajat. Ammattitaitoinen kasvattaja muistaa ja ymmärtää, että lapsen kasvatuksen päävastuu on vanhemmilla. Varhaiskasvatukseen sisältyy lapsen ohjauksen lisäksi lapseen liittyvät säädökset, lait ja sopimukset. Myös käsitykset ihmisestä, lapsesta, kasvamisesta ja oppimisesta kuuluvat olennaisena osana varhaiskasvatukseen. Olennaisin asia varhaiskasvatuksessa lienee kuitenkin lasten, varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja vanhempien vuorovaikutus sekä lisäksi ymmärrys varhaiskasvatusta ohjaavista periaatteista. (Järvinen ym. 2009, 115- 117.)

Kasvatuskumppanuus on kirjattu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Varhaiskasvatussuunnitelma 2003; Varhaiskasvatussuunnitelma 2005). Varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuudesta puhuttaessa tarkoitetaan vanhempien sekä henkilöstön tietoisista sitoutumista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen toimimalla yhdessä kasvatuskumppaneina. Kasvatuskumppanuutta varhaiskasvatuksessa ohjaavat lapsen tarpeet, jolloin toiminta suunnitellaan ja toteutetaan lapsen edun sekä oikeuksien toteuttamiseksi. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyy varhaiskasvatuksen ammattilaisten sekä lapsen vanhempien erilaiset lasta koskevat tiedot ja kokemukset, joiden avulla pyritään toimimaan lapsen parhaaksi. Vanhempien ja lasta kasvattavien välinen luottamus on ensiarvoisen tärkeää sen lisäksi, että kasvatuskumppanuuden molempien osapuolten tulee olla tasavertaisia, tulee myös luottamuksen ja kunnioituksen olla kunnossa, jotka luovat edellytyksen lapsen hyvinvoinnille ja sen turvaamiselle. Toimivan ja tasavertaisen yhteistyön luominen ja sen onnistuminen ovat ammattilaisten eli henkilöstön vastuulla. (Kasvatuskumppanuus 2012.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 31) kerrotaan, että vanhemmilla on ja tulee olla mahdollisuus osallistua omaa lastaan koskeviin kasvatuskeskusteluihin ja lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen. Lisäksi on tärkeää, että vanhemmat voivat vaikuttaa sekä koko päivähoitoyksikön sekä kunnan varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja arvioinnin perusteisiin. Koska kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista, on ensisijaisen tärkeää nähdä lapsi toimijana ja oman elämänsä kokijana, kuin myös kokonaisvaltaisesti nähtynä ja oikein ymmärrettyinä ihmisenä. Päivähoidossa henkilökunnan vastuulla on se, että varhaiskasvatukseen kuuluvan kasvatuskumppanuuden tulee sisältyä vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön hoitosuhteen alusta alkaen. Kasvatuskumppanuuden on oltava ammatillista toimintaa, jossa päivähoidon ammattilaisten tulee pitää huoli myös siitä, että vanhemmille annetaan mahdollisuuksia osallistua omaa lastaan koskevaan toimintaan. (Kaskela & Kekkonen 2007, 17-18.)

Kaikki lapsen elämään kuuluvat asiat ja erilaiset elämän tilanteet, niin kotona kuin myös päivähoidossa, tulisi jakaa kasvatuskumppaneiden kesken kunnioittavassa ja tasavertaisessa kasvatuskumppanuus suhteessa. Erityisen tärkeää kasvattajien on myös muistaa, että kuinka ja mitä lapselle puhutaan. Lapsen koko elämän sisältö, kuten lapsen leikki, toiminta, erilaiset kokemukset sekä tarpeiden ja toiveiden havainnointi ja aistiminen tulisi olla kasvattajan huomion pisteinä. Näiden edellä mainittujen asioiden havainnointi ja seuraaminen edes auttavat lasten kanssa tehtävää työtä ja tukevat kasvatuskumppanuutta molempien osapuolten kautta. Varhaiskasvattajien tulisi tarjota lapsen vanhemmille mahdollisuutta syventää kasvatuskumppanuutta oman ammatillisuutensa avulla, joka tarkoittaa parhaimmillaan sitä, että yhteistyön luonne syvenee ja laajenee keskinäisen kunnioituksen, kuulemisen ja dialogisuuden avulla. Keskustelut joita lasten havainnointi ja toiminta synnyttävät mahdollistavat sen, että kasvatuskumppanuudessa kasvattajien eri tiedot ja kokemukset samasta lapsesta yhdistyvät. Tulee myös muistaa, että kummallakin kasvattajalla on yleensä erilaista tietoa lapsesta, mutta että kaikki tieto on oleellista. Myös varhainen puuttuminen ja lapsen esimerkiksi tarvitessa erityistä tukea mahdollistuvat paremmin kumppanuusperusteisen yhteistyön tuloksena. Kumppanuuteen kuuluu olennaisesti siis lapsen kasvatusta vastuun jakaminen ja lapsesta tehtyjen havaintojen, tietojen, käsitysten ja kokemusten kertominen puolin ja toisin. (Kaskela & Kekkonen 2007, 17-20.)

Varhaiskasvatuksen kasvatuskumppanuudessa lapsen koti ja päivähoito tuodaan lähelle toisiaan, jolloin lapsen vanhempien kasvatuksen rinnalle osallistuvat myös päivähoidon työntekijät. Kasvatuskumppanuudessa lapsen kaksi kasvupaikkaa muodostavat lapsen psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista kokonaisuutta vahvistavan kokonaisuuden. Subjekttiivinen oikeus hoitopaikkaan on antanut vanhemmille oikeuden jakaa kasvatusvastuuta päivähoidon kanssa sekä lisännyt vanhempien mahdollisuuksia osallistua lapsen varhaiskasvatukseen. Päivähoidon yhtenä tehtävänä, joka on myös laissa säädetty, on kotien ja perheiden kasvatustyön tukeminen. Kasvatuskumppanuus mahdollistaa erilaisia keinoja kasvatustyön tukemiseen ja päävastuu kasvatuskumppanuuden tukemisesta on työntekijällä. Kasvatuskumppanuudessa työntekijän tulisi asettua lapsen vanhemman rinnalle luodakseen tunteen siitä, että päivähoidon henkilöstä toimii lasta koskevissa asioissa yhteistyössä ja yhteisymmärryksessä lapsen vanhemman kanssa. Vanhemmalla tulisi olla kunnioitettu, kuultu ja tasavertainen olo lastaan koskevissa asioissa. Kasvatuskumppanuuden ylläpitämisen päävastuu on lapsen vanhemmalla. (Kaskela & Kekkonen 2007, 18-21, 24.)

Kasvatuskumppanuudessa pyritään vahvistamaan vanhemman ja lapsen keskinäistä vuorovaikutusta. Lisäksi kasvatuskumppanuuden yhtenä tavoitteena on luoda vanhemmalle tunne siitä, että hän voi ja pystyy luottamaan päivähoidon työntekijään lapsensa kasvattajakumppanina. Se, että oman lapsen tarpeisiin ja toiveisiin vastataan päivähoitossa auttaa vanhempaa kokemaan olonsa turvalliseksi ja huolettomaksi, kun ei ole itse huolehtimassa lapsestaan. Lapsi on vanhempiensa vastuulla kotona sekä perhepiirissä ollessaan ja päivähoitossa vastuu on puolestaan varhaiskasvattajilla. Työntekijällä tulisi olla olo, että lapsen vanhemmat arvostavat ja kunnioittavat työntekijän ammattiosaamista. Lisäksi vanhemmilta odotetaan kykyä luottaa lapsensa hoitajaan tai opettajaan päivähoitossa. (Varhaiskasvatus ja päivähoito 2012.)

Kasvatuskumppanuus on luotu lapsen edun ja tarpeiden takaamiseksi ja lapsi saa itselleen tunteen sekä kokemuksen siitä, että hänelle tärkeät aikuiset vaalivat ja kannattelevat toistensa suhteita lapseen tämän parhaaksi. Toimivassa kasvatuskumppanuudessa yhteistyötahot eli päivähoito ja koti etsivät yhteistä ymmärrystä siitä, miten lapsen varhaislapsuudessa ympäristöllä ja verkostoilla voidaan taata lapselle ehjän kasvun ja kehityksen perusta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 21- 23.)

Kasvatuskumppanuuden aloittamista hoitosuhteen alussa ei voi liikaa korostaa, sillä toimiva kasvatuskumppanuus luo pohjan myös erilaisille hankalille tilanteille, joissa kasvatuskumppanit saattavat joutua ristiriitatilanteisiin. Avoimuuden, luotettavuuden ja molemmin puoleisen kunnioituksen merkitystä kasvatuskumppanuudessa ei voi liiaksi tuoda esille, sillä ilman niitä toimiva kasvatuskumppanuus ei liene edes mahdollista ja asiansa ajavaa.

4. OPINNÄYTETYÖN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

4.1 Tutkimustulokset

1. Millaisena työmuotona työntekijät kokevat kasvatuskumppanuuden?

Työntekijät kokevat kasvatuskumppanuuden olevan tärkeä osa heidän työtään varhaiskasvatuksen parissa ja sen merkittävyyttä tuotiin kyselylomakkeiden vastauksissa esille erilaisten esimerkkien kautta. Kasvatuskumppanuuden koettiin tuovan lapselle muun muassa turvallisuuden tunnetta, kun päivähoidon henkilökunta ja lapsen vanhemmat tekevät keskenään yhteistyötä samoilla linjauksilla. Usea työntekijä kertoi, että on hyvä asia, että lapsella on kotona kuin myös päiväkodissa samat säännöt ja rajat. Kyselylomakkeeseen vastanneiden työntekijöiden näkemys siitä, kuinka tärkeää on tietää lapsen vanhempien ajatuksia lapsensa kasvatuksesta korostui paljon ja sen koettiin olevan merkitsevä osa kasvatuskumppanuutta, josta on työkentällä hyötyä työntekijöille. Lapsen parhaaksi toimiminen niin kotona kuin päivähoidossa tuli monesti esiin kyselyyn vastanneiden henkilöiden vastauksista.

Työntekijät näkevät kasvatuskumppanuuden olevan merkittävä työmuoto niin työntekijän, lapsen kuin koko lapsen perheen kannalta. Kasvatuskumppanuuden merkityksellisyttä työssä perusteltiin kyselylomakkeiden vastauksissa myös sillä, että yhteistyö lasten vanhempien kanssa helpottuu ja vuorovaikutus kasvatuskumppaneiden välillä on sujuvampaa, kun kasvatuskumppanuutta pidetään yllä ja työstetään.

2. Mitä huonoja/ hyviä puolia kasvatuskumppanuudesta on työntekijän kokemuksen mukaan?

Opinnäytetyöni kyselylomakkeeseen vastasi yhteensä yksitoista varhaiskasvatuksen parissa työskentelevää henkilöä ja kukaan heistä ei suoranaisesti sanonut kasvatuskumppanuudessa olevan huonoja puolia. Ajan rajallisuus ja kiireys lasten vanhempien kohtaamisessa nähtiin huonona puolena yhteistyössä ja sen ylläpitämisessä, mutta suo-

ranaisesti sen ei voi sanoa olevan kasvatuskumppanuuden huono puoli, vaan siihen negatiivisesti vaikuttava tekijä. Kiireen ilmapiiriin lisäksi vastauksissa tuli esille näkemys vanhempien luottamuksen vähydestä, jonka eteen työntekijän tulee tehdä töitä yhteistyön paranemiseksi. Yksi kyselylomakkeeseen vastannut lastentarhanopettaja kertoi myös omana näkemyksenään kasvatuskumppanuutta heikentävän tekijän olevan vähättely jonkun asian suhteen ja ettei kyseistä henkilöä kuunnella tai oteta tosissaan. Toisin sanoen työntekijän havaitessa jonkun muutosta tai keskustelua tarvitsevan asian jonkun lapsen kohdalla ja keskustellessa siitä, sitä vähätellään ja työntekijä kokee jäävänsä vaille tukea.

Kasvatuskumppanuutta vaikeuttavia tekijöitä työntekijät kertoivat olevan vanhempien vaitonaisuus perheen asioista. Kaikki vanhemmat eivät halua puhua perheidensä asioista tai eivät pysty luottamukselliseen suhteeseen päivähoidon henkilökunnan kanssa, jotka voivat vaikuttaa negatiivisesti kasvatuskumppanuuteen. Myös salailu ja vaikeista asioista rehellisesti puhuminen koettiin työntekijöiden näkökulmasta huonona asiana kasvatuskumppanuudessa. Toinen haastattelemastani työntekijästä kertoi, että lapsen kotona vaikeiden asioiden tapahtuessa se heijastuu päivähoidossa lapseen ja että olisi helpompaa puhua rehellisesti asioista, jotta lasta pystyttäisiin paremmin ymmärtämään ja tukemaan.

Hyvänä puolena kasvatuskumppanuudessa nähtiin lähes yksimielisesti se, että kyseinen yhteistyömuoto on olemassa lasta varten. Kodin sekä päivähoidon välinen kasvatuskumppanuus auttaa tukemaan ja turvaamaan lapsen kasvua sekä kehitystä, jonka usea henkilö kertoi vastauksissaan. Kasvatuskumppanuuden hyvänä puolena koettiin myös se, että se on merkityksellinen työväline kaikkien osapuolten eli lapsen, työntekijän sekä koko perheen näkökulmasta. Kasvatuskumppanuuden hyvänä puolena nähtiin myös se, että luottamus toiseen ihmiseen ja avoimuus mahdollistavat yhteistyön, jonka avulla lapsella on hyvä ja turvallinen olla. Hyvä kasvatuskumppanuuden puoli erään haastateltavan lastentarhanopettajan mielestä on se, kun lapsi kokee itse olonsa kotona ja päiväkodissa levolliseksi ja turvalliseksi, koska näkee ympärillä olevien tärkeiden aikuisten tulevan toimeen keskenään.

Kasvatuskumppanuuden hyvänä puolena nähdään myös se, että yhteistyön ollessa hyvää lapsen todellinen tuntemus lisääntyy ja laajentuu puolin ja toisin, kun kasvatus-

kumppanuuden molemmat osapuolet kommunikoivat keskenään. Tämä johtaa puolestaan siihen, että lapsella ollessa hyvä olo, lapsi kokee olonsa turvalliseksi ja oppiminenkin helpottuu. Hyvä puoli toimivassa kasvatuskumppanuudessa on lisäksi se, että yhteistyön molempien osapuolten voidessa luottaa toisiinsa lasta koskevista asioista työs-kentelyn laatu syventyy ja parantuu.

3. Mitkä asiat voivat mahdollisesti parantaa ja edes auttaa kasvatuskumppanuutta?

Kyselyyn vastanneista henkilöistä ainoastaan kaksi yhdestätoista koki, että heidän nykyinen kasvatuskumppanuus tilanne lasten vanhempien kanssa tarvitsee parannusta. Eli lähes kaikki haastattelemani henkilöt olivat tyytyväisiä kasvatuskumppanuuteen omilla työpaikoillaan. Tapoja, joilla kasvatuskumppanuutta voitaisiin parantaa entisestään oli muun muassa se, että vanhemmat kertoisivat työntekijöille enemmän lapsen kotona tapahtuvista asioista, niin hyvistä kuin huonoistakin. Yleinen avoimuus työntekijöitä kohtaan ja heidän ammattitaitoonsa luottaminen saattaisivat haastateltavien mukaan parantaa ja vahvistaa kasvatuskumppanuutta. Myös työntekijöiden omaa avoimuutta ja luot-tavaisuutta vanhempia kohtaan tulee työstää kasvatuskumppanuuden parantamiseksi. Työntekijöiden avoimuus vanhempia kohtaan ja lämpimän vuorovaikutus ilmapiirin luominen koettiin siis tärkeinä. Kokonaisvaltaisesti lapsen hyvä tuntemus edes auttaa työntekijöitä toimimaan lapsen kanssa päivähoitossa paremmin, joka tuli kyselylomak-keista hyvin esille. Myös rehellisyys puolin ja toisin koettiin tärkeänä. Työntekijät toi-vovatkin vanhemmilta uskallusta puhua vaikeistakin asioista matalalla kynnyksellä, etenkin asioiden vaikuttaessa lapseen. Tämä sama pätee myös työntekijöihin, jonka haastateltavat henkilöt toivat myös esille.

Työntekijät uskovat myös kiireettömyyden ja yhteisen ajan löytymisen vanhempien kanssa parantavan kasvatuskumppanuutta. Tästä eräs haastatteluun vastannut henkilö kertoi esimerkin, että lapsen tuomis- sekä hakutilanteet päivähoitosta tapahtuu pienessä ajassa ja usein työntekijöillä saattaa olla todella kiire, joilloin juuri kotiin lähdössä ole-van lapsen päivän kuulumiset ja kertomiset vanhemmalle saattavat jäädä todella pinta-puoliseksi. Toisin sanoen sorrutaan usein siihen, että työntekijä kertoo lapsen syöneen ja nukkuneen hyvin ja lapsen vanhempi on tähän tyytyväinen oman kiireensä nojalla. Yh-

teisen ajan löytyminen kasvatuskumppanuuden molempien osapuolten ajatusten vaihtoon saattaisi haastateltujen henkilöiden mukaan parantaa kasvatuskumppanuutta.

Osa työntekijöistä kokee ja tietää oman työpanoksensa tärkeyden kasvatuskumppanuudessa. Yksi kyselyyn vastannut lastenhoitaja oli vastannut mielestäni hienosti, että työntekijän oma panostus kannustaa ja rohkaista vanhempia puhumaan sekä lähestymään herkemmin työntekijöitä on valtavan tärkeää kasvatuskumppanuuden paranemisen kannalta. Juuri työntekijän oman roolin tiedostaminen ja tärkeys kasvatuskumppanuudessa on hyvin ratkaisevaa yhteistyötä ajatellen. Vanhemman oma tietämys ja omat kokemukset lapsestaan sekä niistä kertominen ovat tärkeimpiä työkaluja työntekijöille lapsen kanssa työskentelyä ajatellen. Vanhempien tukeminen ja hyvän vuorovaikutuksen antaminen työntekijän osalta voivat synnyttää luottamuksellisen kumppanuussuhteen, jonka uskotaan parantavan kasvatuskumppanuutta. Hyvä puoli kasvatuskumppanuudessa on, että lapsi tulee kokonaisvaltaisesti nähdyksi ja kasvatuskumppanuuden osapuolet toimivat sen mukaan.

4.2 Johtopäätökset

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tarkastella kasvatuskumppanuutta varhaiskasvatuksen ammattilaisen näkökulmasta, joka työskentelee lasten päivähoidon parissa. Opinnäytetyössäni tahdoin myös tuoda esille teoria-aineiston kautta termiä kasvatuskumppanuus, jotta jokainen opinnäytetyötäni lukeva henkilö saisi kunnollisen käsityksen kyseisestä työmuodosta. Kasvatuskumppanuus on usealle henkilölle tuttu käsite, mutta se mitä kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vaihtelee suuresti. Myös hyvän tai huonon kasvatuskumppanuuden ymmärtäminen tai käsittäminen vaihtelee suuresti, sillä jokaisella on yksilöllinen mielipide asiasta. Kasvatuskumppanuuden tarve ja merkitys eri henkilöille vaihtelee myös sen mukaan, kuinka kukin kasvatuskumppanuuden kokee ja mitä asioita haluaa tai tarvitsee kyseisestä yhteistyömuodosta. Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksen piirissä on näin ollen moninainen työtap.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset, joita oli yhteensä kolme liittyivät lasten vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden väliseen kasvatuskumppanuuteen, jotka loivat opinnäytetyölleni pohjan. Tahdoin kyselylomakkeiden avulla selvittää työntekijöiden näke-

myksiä kasvatuskumppanuudesta ja sainkin hyvin tietoa heidän omista kokemuksistaan sekä näkemyksistään. Tutkimustuloksista voi päätellä, että kasvatuskumppanuuden koetaan olevan haastateltavieni henkilöiden mukaan hyvä ja välttämätön työmuoto lasten vanhempien kanssa. Kasvatuskumppanuuden merkitys lapsen edun takaamiseksi sekä lapsilähtöinen työote lasten vanhempien ja lasten kanssa työskentelevien työntekijöiden välillä, olivat kyselylomakkeeseeni vastanneiden henkilöiden yleisempiä vastauksia. Lisäksi työntekijöiden ammattillisuuden ja oman panostuksen kasvatuskumppanuuden luomiseen koettiin olevan työntekijän vastuulla.

5. POHDINTA

Kiinnostukseni kasvatuskumppanuuteen lähti jo kouluajoista vuonna 2011, kun olin termistä ensi kerran jollain kurssilla kuullut. Lopullisen päätöksen opinnäytetyöni aiheesta tein kuitenkin vasta helmikuussa 2012, kun olin töissä Oulun Kaupungin päiväkodissa lastentarhanopettajan sijaisena. Kohtasin joka päivä kasvatuskumppanuuteen liittyviä niin huonoja kuin hyviäkin puolia työntekijän näkökulmasta, joka vahvisti opinnäytetyö aiheeni.

Kokemukseni koko opinnäytetyön teosta oli aluksi suoraan sanottuna pelottava kokemus ja itse opinnäytetyön tekemiseen tarvitsevan ajan löytäminen työn ohella todella haastavaa. Ajanpuutteen lisäksi oma jaksaminen oli myös haastavaa. Koko opinnäytetyöprosessin ajan yritin kuitenkin ajatella opinnäytetyön teosta olevan minulle itselleni hyötyä, joka auttoi minua työn tekemisessä. Mielenkiintoinen ja itseä koskettava opinnäytetyönaihe lisäsi motivaatiota saattaa opinnäytetyö loppujen lopuksi päätökseen. Itse oppimani lisäksi, toivon myös, että opinnäytetyöni mahdolliset lukijat saavat kasvatuskumppanuudesta kokonaisuutena jonkinlaisen käsityksen ja kuvan siitä, miten varhaiskasvatuksen ammattilaiset kasvatuskumppanuuden kokevat. Tätä kumppanuussuhdetta ilmiönä on varmasti tutkittu ja tullaan tutkimaan paljon ja olenkin iloinen siitä, että olen itse myös omalla panostuksellani yrittänyt selvittää kasvatuskumppanuutta juuri varhaiskasvatuksen parissa työskentelevien näkökulmasta.

Huomasin itse opinnäytetyön tekemisen aikana myös sen, että oman työn tarkasteleminen kriittisesti oli todella haastavaa, koska tulin omalle tekstilleni niin sanotusti sokeaksi. Opinnäytetyön teossa sain apua henkilöiltä, jotka lukivat tekstiäni ja kommentoivat sitä. Suuri kiitos kuuluu myös omasta jaksamisestani omalle opponointi parilleni, jonka neuvot ja mielipiteet tukivat opinnäytetyöni kulkua. Kokonaisuutena opinnäytetyöstä tuli mielestäni oman näköiseni ja se on juuri sellainen, jonka jaksoin ja pystyin tässä vaiheessa omaa elämääni luomaan. Olen tyytyväinen itseäni, että jaksoin työstää opinnäytetyön loppuun asti, vaikka opinnäytetyöprosessini oli katkonainen ja pitkä ja oma uskoni oli välillä koetuksella. Tärkein asia, jonka huomaan opinnäytetyöni tullessa päätökseen on se, että olen ollut itse oppijan paikalla opinnäytetyötä tehdessäni. Olen lisäksi saanut koko teko prosessista kaiken kaikkiaan valtavasti tietoa ja taitoa omaa ammatillisuuttani ajatellen, joka on korvaamatonta.

Opinnäytetyöni aiheeksi valitessani kasvatuskumppanuuden, luulin jo entuudestaan tietäväni kyseisestä aiheesta paljon. Opinnäytetyötä tehdessä huomasin kuitenkin, että kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksen parissa sisältää paljon erilaista tietoa ja että kasvatuskumppanuus on laaja-alaisempi nykyään kuin ennen. Opin todella paljon uutta ja käsitykseni kasvatuskumppanuuden merkityksellisyydestä tarkentui huomattavasti. Tietoni aiheesta syveni ja laajeni. Oppimani asiat kasvatuskumppanuudesta sain erilaisen kirjallisuuden ja muun teoriaan pohjautuvan tiedon kautta, haastattelulomakkeiden sekä itse henkilökohtaisten haastatteluiden avulla. Opinnäytetyöni tekemisestä oli ja on minulle tulevaisuudessa paljon hyötyä, sillä työskentelen varhaiskasvatuksen ja lasten vanhempien sekä kasvattajien parissa.

Kasvatuskumppanuuden onnistuminen ja toteutuminen käytännössä on asia, jonka huomasin luovan erilaisia haasteita. Teoria tietoa kasvatuskumppanuudesta on nykypäivänä jo jonkin verran sekä julkisessa mediassa käsitellään aihetta aina aika ajoin. Itse kasvatuskumppanuuden prosessi ja sen toteutuminen ovat kuitenkin vähemmän puhuttuja asioita, joita opinnäytetyötä tehdessäni pidin erityisen mielenkiintoisina aiheina. Omalla tietämykselläni kasvatuskumppanuudesta pystyn työntekijänä toivon mukaan toimimaan paremmin tulevissa työpaikoissani kasvatuskumppanuuden onnistumiseksi. Toivonkin, että opinnäytetyöni voisi mahdollisesti herättää lukijoissa samankaltaisia ajatuksia kuin minussa ja että opinnäytetyöstäni olisi jotain hyötyä lukijoilleen.

Kasvatuskumppanuuden tunteminen ja sen käyttäminen työvälineenä lasten kanssa toimimassa ovat merkityksellisiä asioita, jotka koen itse hyviksi tuntea ja tietää. Opinnäytetyöstäni on minulle varmasti aina hyötyä ja olen tyytyväinen aihevalintaani.

LÄHTEET

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. 13. painos. Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu.

Häkkä & Kuokkanen & Virolainen (toim.) 2006. Lapsen parhaaksi. Edita.

Järvinen, Mervi & Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna 2009.

Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2007. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta-
opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Gummeruksen kirjapaino Oy. Vaajakoski
2007.

Kaskela, Marja & Kronqvist, Eeva-Liisa 2007. Niin ainutlaatuinen – Näkökulmia lapsen
yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Stakes, Gummeruksen kirjapaino, Hel-
sinki 2007.

Kasvatuskumppanuus 2012. Luettu 15.6.2012

<[http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-
fi/tyon/menetelmat/kasvatuskumppanuus](http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/menetelmat/kasvatuskumppanuus)>.

Koivula, Taina 2007. Lasten tuen tarpeesta. Luettu 11.6.2012 <[www.evl-
slk.fi/files/262/Lapsen_tuen_tarpeesta_3.ppt](http://www.evl-slk.fi/files/262/Lapsen_tuen_tarpeesta_3.ppt)>.

Kuuntelu vahvistaa päivähoidon ja lasten vanhempien kasvatuskumppanuutta 2012.
Luettu 18.8.2012 <http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/uutinen?id=28408> .

Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot 2012. Luettu 18.8.2012
<<http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/01/07/>>.

Laadullinen tutkimus 2012. Luettu 18.8.2012

<[https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrat-
egiat/laadullinen-tutkimus](https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus)>.

Lehtinen, Taisto 2012. Kasvatuskumppanuus – Kumppanuus maahanmuuttajataustaisen perheiden kanssa. Luettu 11.6.2012

<<http://tkk.joensuu.fi/liferay/projektit/monikko/KASVATUSKUMPPANUUS.pdf>>.

Leino, Anna 2006. Kasvatuskumppanuus päiväkodissa. Luettu 27.6.2012

<<http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/kay/sovel/pg/leino/kasvatus.pdf>>.

Nummenmaa, Anna Raija & Karila, Kirsti 2011. Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. WSOY pro OY, Helsinki 2011.

Rönkä Anna, Malinen Kaisa & Lämsä Tiina (toim.) Perhe elämän paletti-vanhempänä ja puolisona vaihtelevassa arjessa, pk-kustannus, Juva 2009.

Tutkimuksen tietosuojat 2007. Luettu 27.5.2012

<http://www.oulu.fi/tietohallinto/tietoturva/tietosuojat/Tutkim_tietosuojat.pdf>.

Varhaiskasvatussuunnitelma 2003.

Varhaiskasvatussuunnitelma 2005.

Varhaiskasvatus ja päivähoito 2012. Luettu 12.6.2012

<[http://www.sosiaaliportti.fi/fi-](http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/varhaiskasvatus_ja_paivahoito/)

[FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/varhaiskasvatus_ja_paivahoito/](http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/varhaiskasvatus_ja_paivahoito/)>

Viinamäki, Leena 2008. Sosiaalialan opinnäytetyöopas. Luettu 27.5.2012

<http://www3.tokem.fi/kirjasto/tiedostot/SOSIAALIALAN_OPINNAYTETYOOPAS2008.pdf>

<<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7ca705d5-e5be-415f-b70b-4b862c8e707f>> Luettu 15.6.2012

<http://www.samk.fi/opiskelijat/opinnaytetyo/opinnaytetyoraportti/raportin_osat/tiivistelma> Luettu 18.6.2012

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L1_2.html> Luettu 21.6.2012

<<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/teemoittelu>> Luettu 14.11.2012

<<http://193.167.122.14/Opari/ontTukiLaadullTeemoittelu.aspx>> Luettu 14.11.2012

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomakkeen saatekirje

Tervehdys

Olen neljännen vuoden sosionomi opiskelija Hanna-Mari Lankila Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden osastolla. Opinnoissani olen suuntautunut lapsiin ja nuoriin ja olen nyt tekemässä opinnäytetyötä aiheesta ”Kasvatuskumppanuus päivähoitossa työntekijän näkökulmasta”. Opinnäytetyötäni varten teen sähköpostin kautta toteutettavan haastattelun päiväkotien työntekijöille. Opinnäytetyöni valmistumisen ja ennen kaikkea onnistumisen kannalta on tärkeää, että vastaisitte kyselyyni.

Opinnäytetyötä tehdessäni noudatan kaikkia tutkimuseettisiä periaatteita sekä salassapito- ja tietosuojalainsäädännön määräyksiä. Haastattelulomakkeeseen vastaamalla kaikki vastanneet pysyvät siis anonyymeinä ja henkilöt eivät ole tunnistettavissa opinnäytetyötäni lukiessa. Haastattelut ja vastaukset pidän tallessa itselläni ja kukaan muu ulkopuolinen ei pääse niihin käsiksi. Opinnäytetyöni valmistuttua hävitän tutkimusaineiston.

Valmiin opinnäytetyön voi lukea tai siihen voi käydä tutustumassa Internet-lähteessä: www.theseus.fi

Mikäli teillä tulee jotain kysyttävää opinnäytetyöhöni liittyen, vastaan enemmän kuin mielelläni kysymyksiinne. Yhteystietoni näette tämän saatekirjeen alaosasta.

Kiitos kaikille vastanneille jo etukäteen!

Ystävällisin terveisin:

Hanna-Mari Lankila

p. 040-5492381, sp.hanna-mari.lankila@edu.tokem.fi

Liite 2. Kysely kasvatuskumppanuudesta

Kysely kasvatuskumppanuudesta:

1. Sukupuolesi:

☐ Nainen

☐ Mies

2. Missä työtehtävässä työskentelet, työkokemuksesi vuosina?

---

3. Minkä koulun olet suorittanut, ammattisi?

---

4. Oletko ennen kuullut käsitteestä kasvatuskumppanuus?

☐ En

☐ Kyllä

5. Oletko opiskellut ammattiisi valmistavissa opinnoissa kasvatuskumppanuudesta?

☐ En

☐ Kyllä

6. Tiedätkö mitä kasvatuskumppanuus päivähoidossa tarkoittaa?

a)

☐ En

☐ Kyllä.

b) Jos vastasit Kyllä, kerro miten käsität kasvatuskumppanuuden omassa työssäsi?

---

7. Koetko kasvatuskumppanuuden omassa työssäsi merkityksellisenä?

a)

☐ En

☐ Kyllä

b) Jos vastasit Kyllä, niin millä tavalla?

---

c) Mitä hyötyä työntekijän ja lapsen vanhemman kasvatuskumppanuudesta on omassa työssäsi?

---

d) Mitä hyötyä koet tai tunnet kasvatuskumppanuudesta olevan lapselle?

---

e) Mitä hyötyä uskot kasvatuskumppanuudesta olevan lapsen kasvattajalle?

---

8. Millä tavalla kasvatuskumppanuutta voitaisiin mielestäsi parantaa?

---

9. a) Mitä toivoisit lapsen kasvattajilta, jotta yhteistyö kasvatuskumppanuutta ajatellen parantuisi?

---

b) Mitä voisit itse työntekijänä tehdä toisin, jotta kasvatuskumppanuus paranisi?

---

10. Mitkä asiat vaikeuttavat tai estävät kasvatuskumppanuuden toteutumasta omassa työssäsi?

---

11. Mitkä ovat erityiset haasteet tai vaikeudet, joita kohtaat kasvatuskumppanuudessa?

---

12. Oletko tyytyväinen kasvatuskumppanuuteen työpaikkasi lasten kasvattajien kanssa?

---

13. Mikäli koet kasvatuskumppanuuden tärkeänä työssäsi, miten sitä voitaisiin mielestäsi parantaa ja edistää tulevaisuudessa?
